

Mirela ROZNOVEANU

Fantasmemele și soluțiile salvării

Când l-am cunoscut pe Vladimir Tismăneanu, în 1990, am fost mirată să întâlnesc un bărbat de aproape aceeași vârstă cu mine predând istoria comunismului și marxismului la Universitatea din Philadelphia. Era după mineriada din Iunie 1990. Venisem la New York într-o vizită, iar Vladimir m-a invitat la Philadelphia, să stăm de vorbă despre ce se petrece în România. Recunosc că mi s'a părut exotic că cineva care trăia în America de aproape zece ani încerca să priceapă de ce și cum se reinstaurase neocomunismul în România. Nu înțelegeam apoi de ce o țară ca Statele Unite era interesată de un asemenea subiect și mai ales nu înțelegeam cum cineva care fugise din comunism putea să și-l aleagă drept obiect de predare și studiu. Măniile mele revoluționare și evenimentele trăite la *România liberă* mă făceau recalcitrantă și iritabilă, patetică și veninoasă, dar Vladimir m-a ascultat cu răbdare și a deslușit în cele din urmă de la mine tabloul corect al evenimentelor din România.

De atunci am rămas prieteni, iar acest mod de a discuta și compara păreri, confrunța analize despre evenimente și situații din România a rămas pentru mine un punct de referință valoros. Am înțeles între timp cât de importante sunt analizele politologice ale lui Vladimir Tismăneanu. Politica americană își creează specialiști în fiecare regiune a globului. Iar Vladimir Tismăneanu este în USA unul dintre analiștii respectați ai Estului și Centrului Europei. Cartea de față poate fi privită drept un raport geopolitic, anume întocmit pentru

politologii americani referitor la problemele actuale ale Europei post-comuniste și țărilor din regiune. Cu alte cuvinte, ce se întâmplă acolo, de ce este așa și ce este de făcut.

Frustrările legate de evoluția ambiguă a societăților post-comuniste din Europa Centrală și de Răsărit sunt exprimate pe diferite tonuri în toată lumea occidentală. Analize politice semnate de condeie faimoase au încercat să dea în ultimii zece ani o coerență filosofică așteptărilor înșelate de revoluțiile de catifea din 1989. Drumul de la comunism la non-comunism, cu alte cuvinte procesul de decomunizare, s'a dovedit de neînțeles. Absurdul părea că a luat locul logicii istoriei. Mult așteptata eliberare de ideologia și sistemul comunist nu duse la democrație, ci la o realitate pe care comentarii, în lipsă de altceva, o numesc și azi, jenați, "post-comunism". Desigur, ei nu vor să-i lezeze și descurajeze pe intelectualii progresiști apărători ai democrației și societății civile din interiorul acestor sisteme, și nici nu vor să taie ajutorul financiar pe care Occidentul, obosit de așteptare, îl mai acordă pentru asistarea dezvoltării lor democratice.

O analiză coerentă a acestei situații neașteptate a părut, de aceea, pentru mulți imposibilă. Talentul analitic al lui Vladimir Tismăneanu o face însă posibilă. Profesorul de științe guvernamentale de la Universitatea din Maryland, autor a paisprezece studii dedicate analizei comunismului și societăților comuniste, descifrează câteva mituri politice esențiale care acordă coerență analizei sale. "Fan-

tasmemele salvării. Democrație, naționalism și mit în Europa post-comunistă", apărută în România în acest an, în traducere, și în limba engleză în 1998, la Princeton University Press, a fost considerată o carte importantă în descifrarea eșecurilor sau a direcțiilor politice alese de Europa Centrală și de Răsărit.

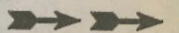
La succesul cărții au contribuit două lucruri; în primul rând faptul că Vladimir Tismăneanu s'a născut și s'a format în România, adică într'un sistem comunist de unde a reușit să evadeze acum aproape două decenii, deci cunoaște logica sistemului totalitar din interiorul lui; iar în al doilea rând, metodei sale de lucru. Punând laolaltă mijloacele analizei politologice și ale comparativismului politic, surse filosofice, literare, ziaristice, mânuind interviul și vizita de documentare la fața locului pentru a înțelege de la martorii oculari evenimentele în discuție, autorul face antropologie politică, cartea sa fiind, într'un sens superior, un documentar al evenimentelor din Polonia, Cehia, Ungaria, România, Bulgaria, Germania, Rusia, Ucraina, țări din fostul imperiu sovietic. Intelectualii de frunte ai acestor țări sunt prietenii lui Vladimir Tismăneanu, care vede în ei motorul real al dezvoltării și democratizării, adevărata forță a viitorului. Discuțiile de idei, polemice, dezacordurile sunt consemnate în această carte la o manieră colocvială. Este un dialog ce se continuă dincolo de paginile cărții, în prezent și viitor.

Cartea a avut comentarii excelente din partea americană și par-

tea română. Aflându-mă la răscrucea celor două lumi prin formare și concepție, este posibil ca interpretarea mea să nu se potrivească celor anterioare. Lectura mea a suprapus cele două grile și acesta poate fi un avantaj pentru Vladimir Tismăneanu, de a avea un cititor care înțelege cele două mentalități: cea studiată și cea prin vizorul căreia se studiază.

Fantasmemele Salvării se centrează pe definirea și analiza miturilor generate de noua situație politică a Estului și Centrului Europei născută din colapsul sovietismului, noul vacuum de putere și umplerea vidului politic. Vladimir descifrează mitologii salvaționiste și așteptări autoritariste, mitologii mesianice și demonizante (tentația naționalistă), mitologiile răzbnării (decomunizarea și mitul justiției politice), mitologii reacționare și restauraționiste. Cartea oferă atenție doar în treacăt factorului economic, vinovat într'o mare măsură de unele direcții neașteptate ale regiunii. Sărăcia naște intoleranță și, după cum știm, mizeria și debusolarea duc întotdeauna la cruzime. O altă observație este că studiul a fost scris folosind grila (ceea ce este normal) a gândirii politologice americane, atât de sensibilă la problema minorităților, drepturilor omului, globalism, internaționalism și așa mai departe. Această grilă nu se potrivește, însă, întotdeauna cu realitatea spirituală, națională, istorică, religioasă a țărilor din regiunea analizată. Cartea nu compară, apoi, sistematic regiunea studiată cu celelalte regiuni ale Europei. Dacă acest lucru s'ar fi făcut, atunci românii nu ar fi fost mai naționaliști ca francezii sau mai tribali decât germanii, care sunt unicii în lume care încă stabilesc cetățenia germana pe considerații de sânge. De altfel, naționalismul este una din temele majore ale cărții.

Atacat de-a lungul anilor furibund de *Romania Mare* (de multe ori am fost stigmatizați a-

RHAPSODY Tours & Travel, Inc.

3440 McHenry Avenue Suite E-4,
Modesto, CA 95350

E-Mail: RTT@IX.NETCOM.COM Tel: (209) 544-8010

*OFERIM BILETE DE AVION Fax: (209) 544-8121

- * INCHIRIERI MASINI
- * REZERVARI HOTEL
- * CROAZIERE
- * VIZE
- * NOTAR PUBLIC

DIN BUCUREȘTI LA:
NEW YORK \$500⁰⁰
SFO/LAX \$648⁰⁰

DIN	BUCUREȘTI - TIMIȘOARA	LA
NEW YORK		\$349
ATLANTA		\$389
CHICAGO		\$389
DETROIT		\$419
MIAMI		\$399
DALLAS/HOUSTON		\$419
PHOENIX		\$479
LOS ANGELES		\$479
SAN FRANCISCO		\$479
SEATTLE/PORTLAND		\$479

TARIFELE SUNT DUS-INTORS / POT FI MODIFICATE FĂRĂ AVIZ PREALABIL

Fantasmemele și soluțiile salvării

(URMARE)

mândoi pe aceeași pagină sau în același articol) deși trăind în SUA, Vladimir a rămas extrem de sensibil la problema națională. Această hipersensibilitate îl face să opereze în cartea de față o egalizare între naționalism și antisemitism, sau mai exact aproape o substituție a naționalismului cu antisemitismul. Că nu are dreptate o dovedește cel puțin faptul că naționalismul iugoslav nu a fost antisemit. Mă opresc aici cu această observație dintr'un motiv foarte simplu: polemica înfierbântată din România pe tema antisemitismului din *România literară*, 22, *Sfera Politicii* face imposibilă la această oră orice referire lucidă la această temă. S'a ajuns chiar la o nouă formă de cenzură, la situația absurdă de a fi etichetat antisemit la orice observație ce poate părea pentru cineva din cele două tabere politически incorect, ceea ce mă determină să amân acest subiect pentru o altă ocazie.

Capitolele "S'a terminat Revoluția?", "O contrarevoluție de catifea" și "Construcția mitologică a realității: complexitatea politică într'o lume post-comunistă" sunt absolut remarcabile, o lectură obligatorie pentru orice politolog, om politic, ziarist interesat de evoluția Europei post-comuniste. Vladimir

Tismăneanu reușește un tur de forță: desenarea proiectului viabil de decomunizare a Estului Europei, diagnosticând în același timp cu probitate intelectuală starea de care suferă acesta. "Comunismul - scrie autorul - și-a creat propriul model de civilizație, iar decomunizarea e o problemă care va fi rezolvată în decenii de acum înainte". Cu alte cuvinte, civilizația comunistă este aceea care există azi în țările post-comuniste, homo sovieticus trăiește în post-comunism în absența ideologiei comuniste. Sistemul este în picioare și distrugerea lui cere timp. A doua concluzie remarcabilă privește revoluțiile de catifea și apelul la iertare care s'a auzit în țările post-comuniste. Vladimir Tismăneanu afirmă tranșant că în absența condamnării trecutului, cum s'a făcut în Germania și Cehia, cele mai înaintate țări post-comuniste pe calea democrației, a unor legi a lustrăției, a instaurării moralei în politică nu se pot construi democrații viabile. Revoluțiile de catifea au dus la contrarevoluții de catifea, la revenirea în multe țări a comuniștilor la putere. Ceea ce a fost normal. Stau și mă întreb, făcând o paralelă istorică, dacă ar fi fost posibilă denazificarea Germaniei printr'o revoluție de catifea. Sau, altfel spus, dacă nazismul s'ar fi autodizolvat printr'o revoluție de catifea. Fără al doilea război mondial și Procesul de la Nürnberg, cred că tot naștii ar fi condus azi Germania. Mă refer, desigur, la o mafie economică nazistă, căreia nu i-ar mai fi păsă de ideologie, dar ar fi menținut legislația și statul birocratic nazist.

Mirela ROZNOVEANU

REGO PARK MEDICAL OFFICE

63-21 Alderton Str., Rego Park, NY, 11374

Dr. LIVIU GEORGESCU

MEDICINĂ INTERNĂ ȘI GENERALĂ

ȘI SPECIALIST ÎN

ARTRITE ȘI BOLI REUMATICE

ANDROAME DUREROASE, BOLI DE

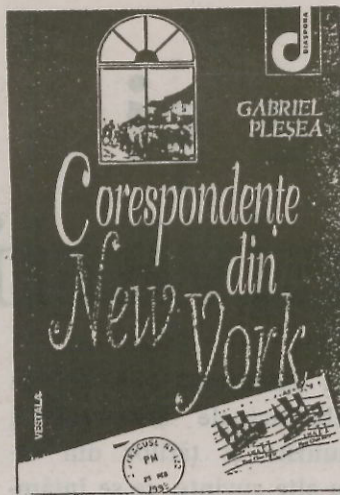
MUȘCHI ȘI OASE:

ARTRITE
LUPUS
OSTEOPOROZĂ
DURERI DE SPATE
PINCHED NERVE

TENDINITĂ ȘI BURSITĂ
GUTĂ
VASCULITĂ
CARPAL TUNNEL
SINDROM RAYNAUD

ÎN CABINET: Terapie Fizică (ultrasunete, tens, parafină) radiografii, sonograme, ekg, teste pulmonare, de sânge și urină, și de depistarea cancerelor. Primim majoritatea asigurărilor medicale, accidente de muncă și rutiere (no fault, Workmen's Compensation)

**SUNAȚI PENTRU PROGRAMARE 718 - 651 7302
DE ASEMENEA CABINETE
ÎN MANHATTAN, ASTORIA, GLENDALE**

EVENIMENT EDITORIAL

GABRIEL PLEȘEA:
CORESPONDENȚE DIN NEW YORK

La editura Vestala din București a apărut un nou volum al scriitorului și publicistului Gabriel Pleșea, frecvent colaborator al Lumii Libere Românești. Intitulat CORESPONDENȚE DIN NEW YORK, volumul este dedicat „tinerilor care au căzut, pentru democrație, în decembrie 1989” și reunește o selecție reprezentativă din corespondențele sale

scrise, în perioada post-decembriștă, atât pentru publicațiile din țară cât și pentru cele din exil, cu precădere Lumea Liberă Românească. Cititorilor din România, ca și celor din comunitățile românești din afara țării, li se oferă posibilitatea de a „descoperi” aspecte inedite ale realităților românești, observate dintr-un unghi, poate, mai avantajos.

În numerele noastre viitoare, vom reveni cu informații privind posibilitatea procurării acestui nou și interesant volum

ANA P. BUNESCU Esq.

Attorney and Counselor at Law

299 Broadway, Suite 1310

Practică generală, inclusiv:

- Divorțuri ● Emigrație ● Real Estate
- Validări de acte, etc. ● Testamente
- Accidente auto și de muncă

Tel: (212) 587-0563

Globe Institute of Technology

291 Broadway

New York, NY 10007

Diploma de Colegiu
în Computer Programming

JAVA C++ C, UNIX COBOL
COBOL OS 390 DB2 CICS
SYBASE VISUAL COBOL
VISUAL BASIC SQL CLIENT SERVER

Sunați astăzi

Oficiul de Admitere

Tel. 212-349-4330

întrebați de Rose ext 126

Vorbim românește